

Προτάσεις ήπιας επέμβασης στους οικισμούς της περιοχής φράγματος Εύηνου Ορεινής Ναυπακτίας

Ευγ. Σπυρίδωνος, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια

Architectural Association School of Architecture, London, UK

Αικ. Λιάπη, Καθηγήτρια Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών

Γ. Κουτρόπουλος, Μεταπτυχιακός φοιτητής Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Κ. Πολυζωγόπουλος, φοιτητής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών

Περίληψη

Η ανάγκη αντιμετώπισης της λειψυδρίας στην Αθήνα, οδήγησε στην κατασκευή φράγματος στον Εύηνο ποταμό στην περιοχή της Ορεινής Ναυπακτίας πλησίον του οικισμού του Αγίου Δημητρίου Δημοτικής Ενότητας Πλατάνου. Με την ολοκλήρωση της κατασκευής, το 2001, η δημιουργηθείσα Ευηνολίμνη αποτελεί σημαντικό στοιχείο του νέου οικοσυστήματος. Είναι μια περιοχή έντονου φυσικού κάλους με ιδιαίτερη τοπογραφία, μεγάλες υψομετρικές διαφορές και έντονες χαράδρες. Η δημιουργία της λίμνης αποτελεί, πια, αναπόσπαστο κομμάτι του γενικότερου τοπίου, δίνοντας σημαντική ώθηση για οικοανάπτυξη και δημιουργώντας συνθήκες κατάλληλες για εναλλακτικό τουρισμό, με δραστηριότητες και νέες απασχολήσεις για τον τοπικό πληθυσμό. Τα πολλά τρεχούμενα νερά που κυλούν και καταλήγουν στη λίμνη έχουν ως συνέπεια άφθονο πράσινο να καλύπτει την ευρύτερη περιοχή, με βελανιδιές, έλατα και καστανιές να κυριαρχούν. Η στάθμη του νερού της λίμνης μεταβάλλεται συνεχώς, γεγονός στο οποίο συμβάλει σε μεγάλο βαθμό και η ποιότητα του εδάφους, και αποτελεί αναπόσπαστο χαρακτηριστικό για το νέο οικοσύστημα.

Οι οικισμοί που προϋπήρχαν στην περιοχή δεν αποτελούσαν ποτέ ούτε διοικητική ούτε μορφολογική ενότητα. Η λίμνη αποτελεί το μόνο συνδετικό στοιχείο, γεγονός που συνέβαλε στη δημιουργία ενός άτυπου συνόλου οικισμών, αλλά και ποικιλία άλλων παραγόντων, όπως η γεωμορφολογία της περιοχής, η σύσταση του πληθυσμού, η διοικητική διαίρεση και κοινωνική ανισορροπία. Τα χωριά που αποτελούν την ενότητα της Ευηνολίμνης είναι ο Άγιος Δημήτριος, το Νεοχώρι, η Αράχοβα, η Κλεπά και η Περδικόβρυση, τα οποία συνδέονται με δρόμο που σχηματίζει κυκλικό βρόγχο περιμετρικά γύρω από τη λίμνη.

Στην εργασία αυτή παρουσιάζονται προτάσεις ήπιας επέμβασης στους οικισμούς της περιοχής φράγματος Εύηνου Ορεινής Ναυπακτίας. Οι προτάσεις βασίστηκαν στη μελέτη της ευρύτερης περιοχής της Ευηνολίμνης καθώς και στη δομή και οργάνωση των γύρω οικισμών. Αρχικά η μελέτη αποσκοπούσε στη σύνταξη προτάσεων επέμβασης στη περιοχή με στόχο τη σύνδεση των πέντε χωριών γύρω από τη λίμνη και τη διαμόρφωση προγράμματος με τοπικές επεμβάσεις σε αυτά αλλά και στην ευρύτερη περιοχή. Ωστόσο, ο φυσικός πλούτος και η ιδιαιτερότητα του ανάγλυφου οδήγησαν στην απόφαση αποφυγής έντονων και μόνιμων επεμβάσεων που θα επηρέαζαν αρνητικά το τοπίο. Έτσι, διερευνήθηκαν τρόποι ήπιας παρέμβασης στο τοπίο με την προσαρμογή διάφορων ελαφριών κατασκευών με μηδενική επίδραση στο έδαφος. Στόχος, πια, ήταν η ο σχεδιασμός κατασκευών οι οποίες θα προσαρμόζονται σε διαφορετικά τοπία και θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην Ευηνολίμνη, στα γειτονικά χωριά, αλλά και σε οποιαδήποτε περιοχή με παρόμοια χαρακτηριστικά.

1. Περιοχή φράγματος Εύηνου

Η Ευηνολίμνη βρίσκεται στην Ορεινή Ναυπακτία στον άξονα ανάμεσα στη Ναύπακτο και το Καρπενήσι. Η τοπογραφία της περιοχής είναι ιδιαίτερη με μεγάλες υψομετρικές διαφορές και έντονες χαράδρες. Το φράγμα κατασκευάστηκε μεταξύ 1992 και 2000 για να απομακρυνθεί ο

κίνδυνος λειψυδρίας της Αθήνας. Τα νερά του ποταμού Ευήνου συγκεντρώνονται στην τεχνητή λίμνη και με υπόγεια σήραγγα 32 χιλιομέτρων μεταφέρεται το 25% αυτών στο Μόρνο για να φτάσει στο λεκανοπέδιο Αττικής. Το φράγμα του Ευήνου¹ και η δημιουργηθείσα Ευηνολίμνη δίνουν αναπτυξιακές τουριστικές προοπτικές στην περιοχή ενώ το νέο αυτό οικοσύστημα με το έντονο φυσικό κάλος δίνει σημαντική ώθηση για εναλλακτική οικονομική ανάπτυξη και δημιουργεί νέες δραστηριότητες και νέες απασχολήσεις για τον τοπικό πληθυσμό.

Τα χωριά της Ευηνολίμνης δεν αποτελούσαν ποτέ ούτε διοικητική ούτε μορφολογική ενότητα. Το συνδυαστικό τους στοιχείο, που είναι η λίμνη, δημιουργήθηκε το 2001 και έκτοτε προέκυψε ένα άτυπο σύνολο οικισμών. Ωστόσο, η γεωμορφολογία, οι πλουτοπαραγωγικές πηγές, η σύσταση του πληθυσμού, η διοικητική διαίρεση και η κοινωνική ανισορροπία είναι διάφοροι από τους λόγους που τα χωριά της ορεινής Ναυπακτίας εντάσσονται σε μία ενιαία ομάδα οικισμών με βασικό κέντρο τον Πλάτανο. Τα χωριά που αποτελούν την ενότητα της Ευηνολίμνης είναι ο Άγιος Δημήτριος, το Νεοχώρι, η Αράχοβα, η Κλεπά και η Περδικόβρυση και ανήκουν στη Δημοτική Ενότητα Πλατάνου. Βρίσκονται σε υψόμετρο που κυμαίνεται από 650 ως και 925 μέτρα. Το μεγαλύτερο σε πληθυσμό χωριό είναι η Αράχοβα με 314 κάτοικους.



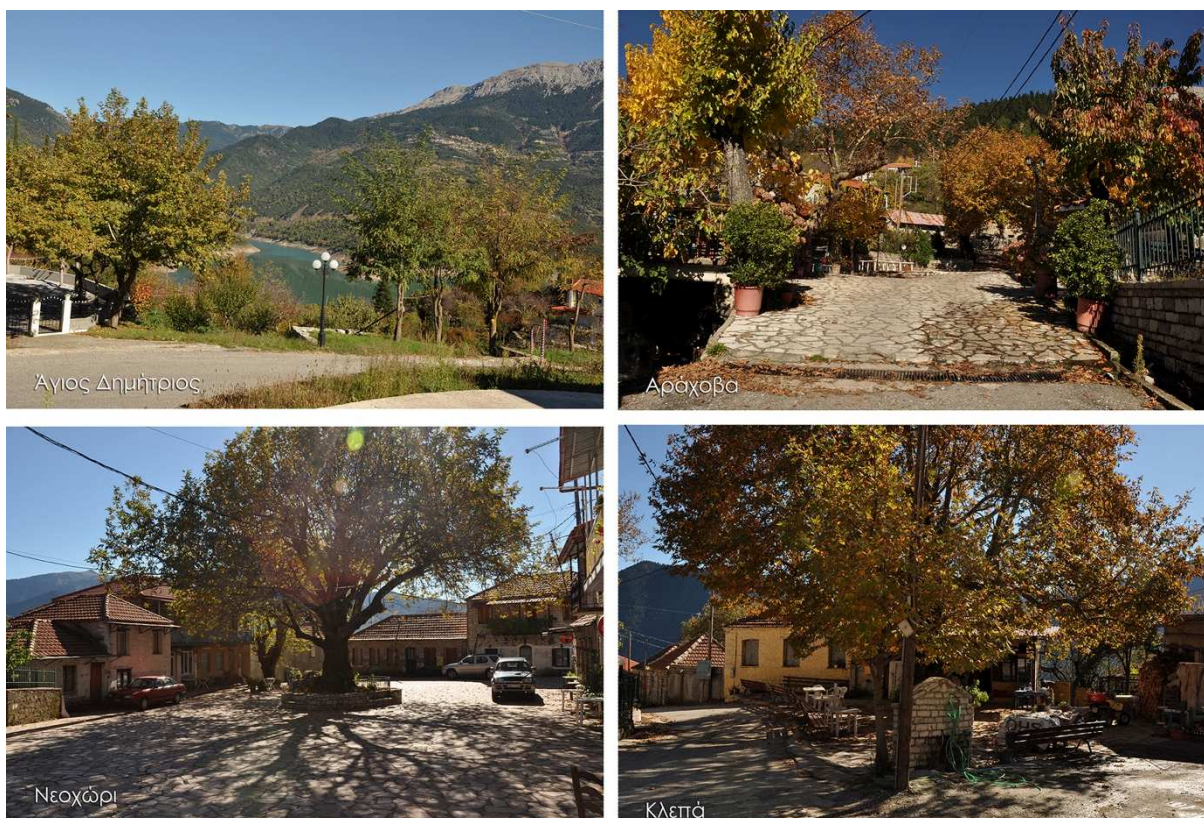
Εικόνα 1.1.Ευηνολίμνη, θέα από νοτιοανατολικά
Figure 1.1.Evinolimni, southwest view

¹ Κατά τη μυθολογία ο Εύηνος, βασιλιάς της Καλυδónας, παντρεύτηκε την Αλκίππη την κόρη του Οινόμαου, βασιλιά της Ηλείας και απέκτησε την Μάρπησσα, που ο Όμηρος ονομάζει «Καλλίσφυρο». Όπως αναφαίνεται στην Ιλιάδα ο Εύηνος καταδίωκε τον ήρωα της Αιτωλίας Ίδα που είχε αρπάξει την κόρη του Μάρπησσα και στην προσπάθειά του πνίγηκε στο ποτάμι που έτσι πήρε το όνομά του. Ο Στράβωνας, ο Απολλόδωρος και ο Πλούταρχος λένε ότι το αρχαιότερο όνομα του Εύηνου ήταν Λύκορμας. Το ποτάμι φέρει ακόμη την ονομασία Λύκορμας (λύκος που ορμά) και Φίδαρης (μοιάζει με φίδι που κυλάει ανάμεσα στα βουνά).

2. Οικιστικά και αρχιτεκτονικά δεδομένα

Σε πρώτη φάση μελετήθηκε κάθε ένας από τους οικισμούς ξεχωριστά όσον αφορά στην πολεοδομική τους οργάνωση και τα αρχιτεκτονικά τους χαρακτηριστικά. Έπειτα, έγινε σύγκριση των χαρακτηριστικών των οικισμών μεταξύ τους αλλά και με γνωστά παραδείγματα οικισμών άλλων περιοχών από αντίστοιχες μελέτες και επιστημονικά άρθρα. Τέλος, η μελέτη οδήγησε σε γενικότερα συμπεράσματα για τη μορφή και ανάπτυξη των οικισμών στην περιοχή της Ευηνολίμνης, την αρχιτεκτονική και την πολεοδομία των οικισμών, και έγιναν συσχετισμοί με την ιστορία τους και την αρχιτεκτονική στη περιοχή γενικότερα. Ακόμη, προέκυψαν σημαντικά στοιχεία και πληροφορίες που αφορούν στη γεωγραφική τοποθέτηση του κάθε οικισμού όπως επίσης και στην καταγραφή της τυπολογικής του σύστασης, του τρόπου ανάπτυξης αλλά περιλαμβάνει και πληροφορίες για συγκεκριμένα κτίσματα που αποτελούν σημεία αναφοράς ή έχουν ξεχωριστή αρχιτεκτονική αξία.

Ως προς τον τρόπο ανάπτυξης οι οικισμοί διαφέρουν μεταξύ τους. Οι οικισμοί του Νεοχωρίου, της Αράχοβας και της Κλεπάς ακολουθούν την ακτινωτή ανάπτυξη γύρω από έναν ισχυρό πυρήνα, οποίος είναι συνήθως η πλατεία με την εκκλησία και τα δημόσια κτήρια. Η Περδικόβρυση ακολουθεί τον γραμμικό τρόπο ανάπτυξης, δηλαδή είναι οργανωμένη παράλληλα ενός κατά μήκος άξονα ο οποίος ταυτίζεται με τον κύριο δρόμο του χωριού. Τέλος ιδιαίτερη περίπτωση αποτελεί ο Άγιος Δημήτριος που φαίνεται να μην ακολουθεί κανένα γνωστό πρότυπο ανάπτυξης αλλά να ακολουθεί μια άναρχη, διάσπαρτη δομή χωρίς ουσιαστικό κέντρο και σε μεγάλη έκταση.



Εικόνα 1.2.Κέντρα των οικισμών Άγιος Δημήτριος, Νεοχώρι, Αράχοβα, Κλεπά
Figure 1.2.Centers of the settlements Agios Dimitrios, Neohori, Arahova, Klepa

Όσον αφορά στην τυπολογική σύσταση των οικισμών της Ευηνολίμνης, είναι κατεξοχήν αγροτική με μεγάλες εκτάσεις ιδιοκτησιών στο μεγαλύτερο μέρος του. Κάποιοι από τους οικισμούς χαρακτηρίζονται από μεικτό τύπο σύστασης καθώς συναντάται τόσο ο αγροτικός τύπος όσο και τμήματα με έντονο αστικό χαρακτήρα. Ο τελευταίος απαντάται κυρίως στην πλατεία στο κέντρο του οικισμού, με τα κτίσματα να εφάπτονται το ένα με το άλλο διαμορφώνοντας ενιαίο αστικό μέτωπο. Στον υπόλοιπο οικισμό, συνήθως, κυριαρχεί ο αγροτικός τύπος που αναφέρεται σε ιδιοκτησίες με έκταση αδόμητου χώρου και συνήθως πανταχόθεν ελεύθερη τοποθέτηση του κτίσματος μέσα στο οικόπεδο.

Σημαντικό στοιχείο για κάθε οικισμό αποτελούν οι ελεύθεροι χώροι, είτε αναφερόμαστε στους ιδιωτικούς χώρους, που αποτελούν τις αυλές και τους κήπους των κατοικιών, είτε στους δημόσιους. Οι δημόσιοι ελεύθεροι χώροι περιλαμβάνουν τα διάφορα πλατώματα μικρότερα ή μεγαλύτερα, που βρίσκονται σε διάφορα τμήματα του κάθε οικισμού. Το πλάτωμα που περιβάλλει τον κεντρικό ναό του κάθε οικισμού αποτελεί συνήθως και το σημαντικότερο τόπο συγκέντρωσης των κατοίκων. Μικρότερα πλατώματα σε σημεία ενδιαφέροντος ή έντονου φυσικού κάλους προσελκύουν επίσης επισκέπτες. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και οι κοινόχρηστοι δημόσιοι χώροι που αποτελούν το οδικό δίκτυο και συμβάλουν στη ρυμοτομία του εκάστοτε οικισμού.

Στις περισσότερες περιπτώσεις των οικισμών οι ιδιωτικοί ελεύθεροι χώροι αποτελούν στο σύνολό τους αυλές - κήπους των κατοικιών. Στα περισσότερα κτήρια, που βρίσκονται στο κεντρικό τμήμα του κάθε οικισμού, η αυλή βρίσκεται στο πίσω μέρος της ιδιοκτησίας, ενώ το κτήριο από όπου και γίνεται η είσοδος, βρίσκεται σε επαφή με τον δρόμο. Στα υπόλοιπα κτήρια, η αυλή έρχεται σε επαφή με τον δρόμο, από όπου και γίνεται η είσοδος, ενώ το κτήριο βρίσκεται στο πίσω μέρος της ιδιοκτησίας. Μια τελευταία περίπτωση είναι εκείνη όπου ο κήπος, από όπου και γίνεται η είσοδος, περιβάλλει το κτήριο, το οποίο τοποθετείται στο κέντρο της ιδιοκτησίας.

3. Συστήματα ελαφριών κατασκευών με εφαρμογή στην περιοχή της Ευηνολίμνης

Η μελέτη απετέλεσε το υπόβαθρο για τη σύνταξη πρότασης ήπιας επέμβασης στη συγκεκριμένη περιοχή μελέτης. Αρχικά, επιχειρήθηκε η σύνδεση των πέντε οικισμών γύρω από τη λίμνη και η διαμόρφωση προγράμματος με τοπικές επεμβάσεις σε κάθε ένα από αυτά αλλά και στην ευρύτερη περιοχή. Έχοντας επισκεφτεί το χώρο και μετά από παρατήρηση και μελέτη της περιοχής και των γύρω χωριών, ο φυσικός πλούτος και η ιδιαιτερότητα του ανάγλυφου οδήγησαν στην απόφαση αποφυγής οποιασδήποτε έντονης και μόνιμης επέμβασης που θα επηρέαζε αρνητικά το τοπίο. Αντί της ανάπλασης κάποιου συγκεκριμένου σημείου της περιοχής με σταθερά στοιχεία, διερευνήθηκε η δυνατότητα προσαρμογής διάφορων ελαφριών κατασκευών με μηδενική επίδραση στο έδαφος. Παράλληλα με τη συγκεκριμένη τοποθεσία, υπήρξε και γενικότερο ενδιαφέρον αξιοποίησης αντίστοιχων περιοχών φυσικού κάλους. Για το λόγο αυτό ξεκίνησε η μελέτη κατασκευών οι οποίες θα προσαρμόζονταν σε διαφορετικά τοπία και θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην Ευηνολίμνη, στα γειτονικά χωριά, αλλά και σε οποιαδήποτε αντίστοιχη περιοχή.

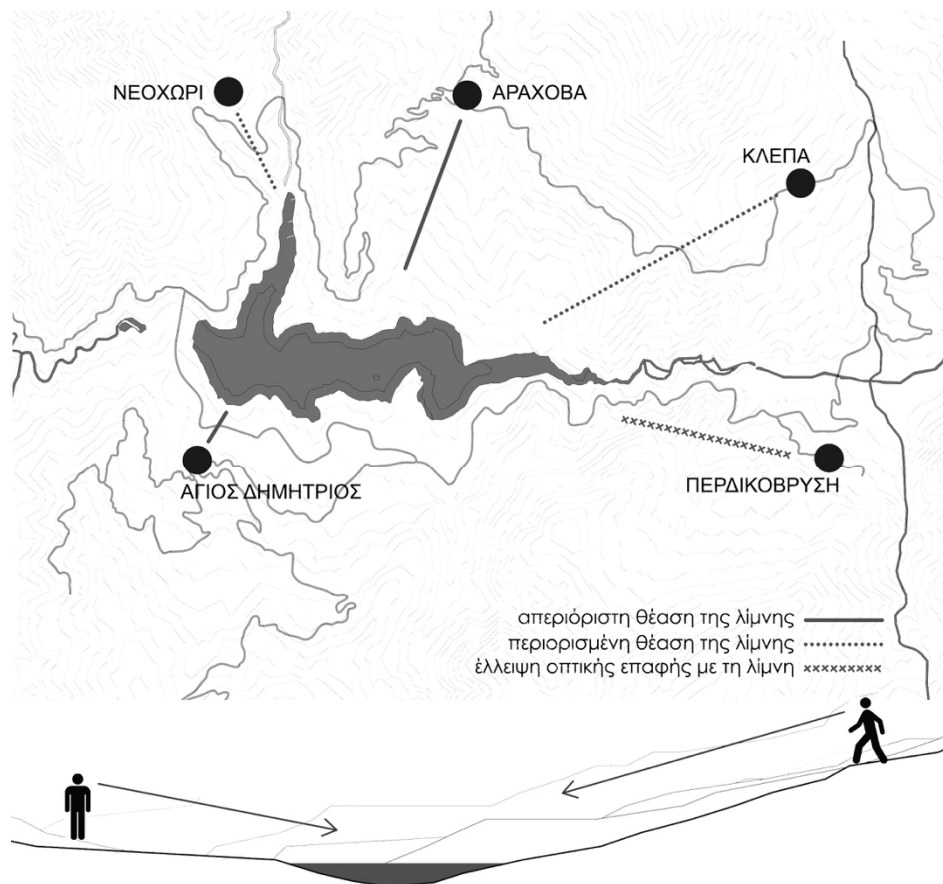
Τα κύρια χαρακτηριστικά των κατασκευών προς διερεύνηση ήταν η προσαρμοστικότητα στο τοπίο, η εύκολη κατασκευή, συναρμολόγηση και μεταφορά, η δυνατότητα πολλαπλασιασμού. Στόχος ήταν οι ελαφριές, αυτές, κατασκευές να επιδρούν ελάχιστα στο τοπίο στα πλαίσια της αειφορίας και να συνδυάζουν το χαμηλό κόστος και τη φιλικότητα προς το περιβάλλον.

Το ιδιαίτερο ανάγλυφο της περιοχής οδήγησε στην ανάγκη διερεύνησης κατασκευών για παρατήρηση που θα τοποθετούνται σε διάφορα σημεία της τοπογραφίας και θα επιτρέπουν την παρατήρηση από διαφορετικά επίπεδα αλλά και προς διαφορετικές κατευθύνσεις. Επιπλέον, έγινε διερεύνηση κατασκευών που θα ορίζουν διαδρομές αλλά και χώρους στάσης, οι οποίοι θα τοποθετούνται στις ζώνες εκτός οικισμών. Τέλος, κρίθηκε σημαντικό να γίνει μελέτη για εφαρμογή μικρών κλειστών εφήμερων κατασκευών που θα υποστηρίζουν τις

εκάστοτε δραστηριότητες. Οι διαφορετικού τύπου προτεινόμενες κατασκευές μπορούν να αξιοποιηθούν με τη δημιουργία “μικρών γειτονιών”, στα όρια ή και εκτός των οικισμών, οι οποίες θα περιλαμβάνουν διαδρομές, χώρους παρατήρησης, στάσης αλλά και χώρων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για διάφορες εποχιακές δραστηριότητες.

Το γεγονός ότι η Ευηνολίμνη είναι κατά πολύ μεταγενέστερη των οικισμών που την περιβάλλουν συνεπάγεται και την όχι άμεση σχέση αυτών με τη λίμνη. Συγκεκριμένα, οι περισσότεροι οικισμοί αναπτύσσονται εσωτερικά και η οπτική επαφή με τη λίμνη αλλά και με τους γύρω οικισμούς είναι περιορισμένη (Εικόνα 3.1). Κρίθηκε σημαντικό να γίνει προσπάθεια σύνδεσης των οικισμών με την Ευηνολίμνη. Σε πρώτο στάδιο, αυτή η σύνδεση επιτυγχάνεται με οπτική επαφή και πιο συγκεκριμένα με τη μελέτη εφαρμογής παρατηρητηρίων σε διάφορα σημεία της ευρύτερης περιοχής περιμετρικά της λίμνης αλλά και στους ίδιους τους οικισμούς. Για το λόγο αυτό το μεγαλύτερο τμήμα της συγκεκριμένης εργασίας βασίστηκε στη μελέτη χώρων παρατήρησης διαφορετικών τύπων, έτσι ώστε να εφαρμόζονται στα διαφορετικά τμήματα του αναγλύφου της περιοχής.

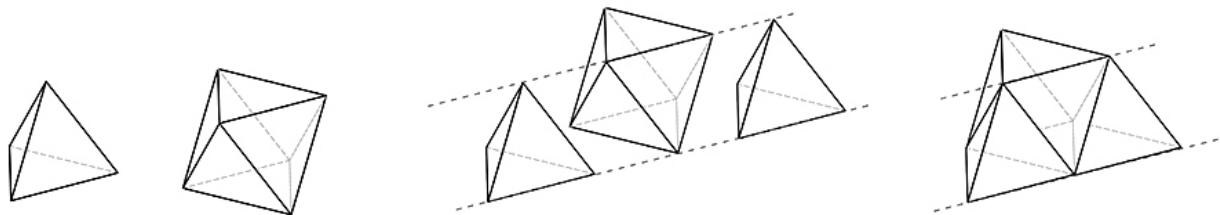
Έχοντας ως βασικό στόχο οι κατασκευές να προσαρμόζονται εύκολα στο τοπίο αλλά και να έχουν τη δυνατότητα άμεσης συναρμολόγησης και μεταφοράς, η λογική των επαναλαμβανόμενων μονάδων φάνηκε να απαντά πολλά από τα ερωτήματα. Η γεωμετρική προσέγγιση έδωσε τη δυνατότητα για την ανάπτυξη επαναλαμβανόμενων μονάδων με ευελιξία στην κατασκευή. Συγκεκριμένα, στις προτεινόμενες κατασκευές γίνεται χρήση δύο κανονικών γεωμετρικών σχημάτων, του κανονικού τετραέδρου και κανονικού οκταέδρου. Όλες οι κατασκευές παρατήρησης προκύπτουν με συνδυασμούς αυτών των δύο βασικών μονάδων και με επιπλέον επικαλύψεις. Τα δυο αυτά γεωμετρικά στερεά παρουσιάζουν κοινό



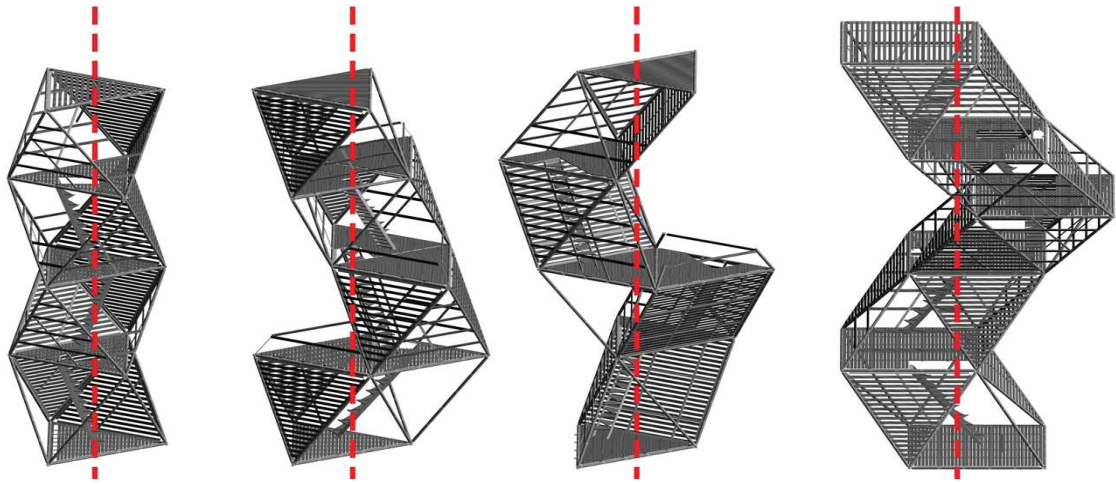
Εικόνα 3.1. Θέαση λίμνης από οικισμούς
Figure 3.1. View of the lake from the settlements

σύστημα αξόνων, που συνεπάγεται ότι μπορούν να ενωθούν σχηματίζοντας ομοεπίπεδες επιφάνειες. (Εικόνα 3.2) Το σύνολο της μελέτης που αφορά στα παρατηρητήρια βασίστηκε στους διαφορετικούς σχηματισμούς που προκύπτουν με τον συνδυασμό των δυο αυτών μονάδων. Η ευελιξία συνδυασμών που μπορούν να προκύψουν καθιστά δυνατή την εφαρμογή των κατασκευών αυτών σε διαφορετικά ανάγλυφα. Οι κατασκευές που προκύπτουν αναπτύσσονται κάθετα, οριζόντια ή ακόμα και σε τεθλασμένο άξονα, ανάλογα με την κατάσταση του εδάφους στο οποίο τοποθετούνται. (Εικόνες 3.4, 3.5, 3.6)

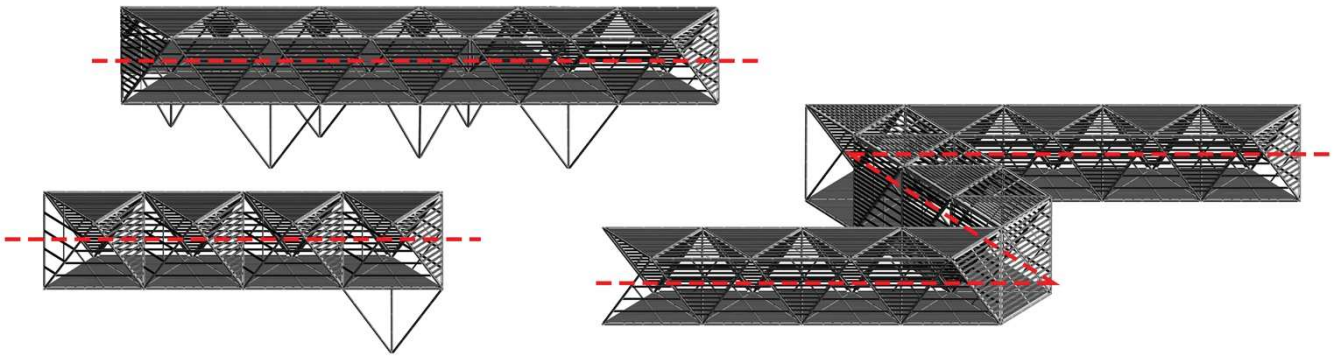
Οι μονάδες παρατήρησης παρουσιάζουν έντονο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον καθώς οι σχηματισμοί που προκύπτουν παρουσιάζουν ποικιλία αρχιτεκτονικών χώρων και μπορούν να εφαρμοστούν σε διαφορετικά εδάφη και περιοχές με διαφορετική θέα. Εκτός του αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε και στην κατασκευαστική ανάλυση των παρατηρητηρίων. Στόχος είναι όλες οι μονάδες να παραμείνουν στο χαμηλό κόστος κατασκευής αλλά και να είναι φιλικές προς το περιβάλλον, χωρίς μόνιμες θεμελιώσεις και με δυνατότητα εύκολης συναρμολόγησης. Συνεπώς, σχεδιάστηκαν όλες οι κατασκευαστικές λεπτομέρειες με σκοπό να πληρούν όλες τις προϋποθέσεις που έχουν τεθεί. Διαφορετικές πυκνότητες τελικής επικάλυψης διαμορφώνουν διαφορετικούς σχηματισμούς(pattern)και προτρέπουν τον επισκέπτη προς διαφορετικές θέες.



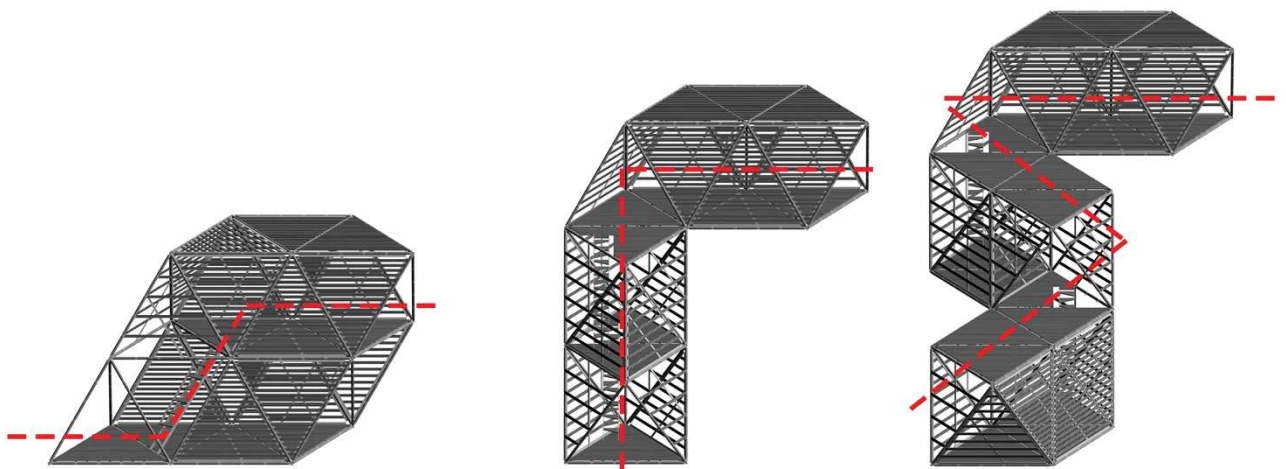
Εικόνα 3.2. Συνδυασμός κανονικού τετράεδρου και κανονικού οκτάεδρου
Figure 3.2. Combination of regular tetrahedron and regular octahedron



Εικόνα 3.3. Παρατηρητήρια σε κάθετο άξονα
Figure 3.3. Observatories in vertical axis



Εικόνα 3.4. Παρατηρητήρια σε οριζόντιο άξονα
Figure 3.4. Observatories in horizontal axis

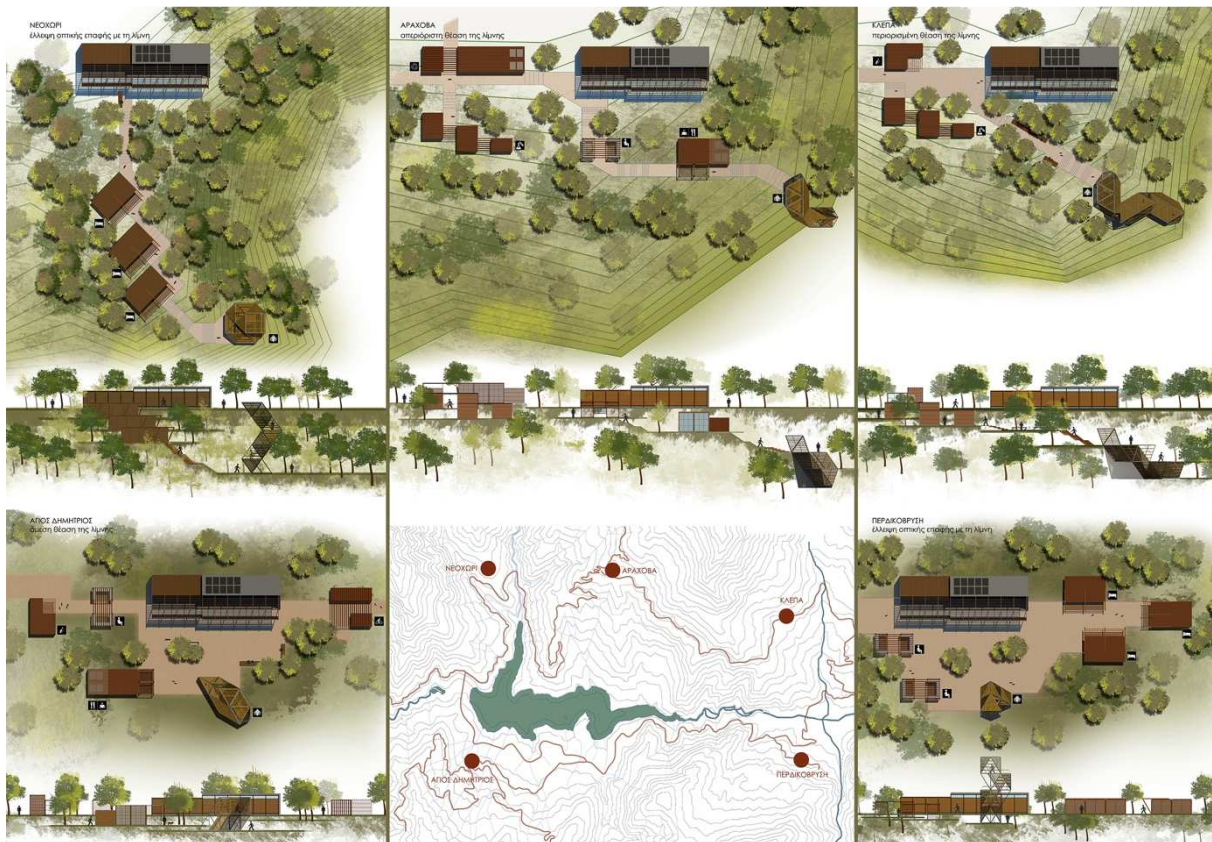


Εικόνα 3.5. Παρατηρητήρια σε τεθλασμένο άξονα
Figure 3.5. Observatories in zigzag axis



Εικόνα 3.6. Εφαρμογή των παρατηρητηρίων στην περιοχή
Figure 3.6. Application of the observatories in the area

Τέλος, προτείνονται ενδεικτικά χώροι μικρής κλίμακας που προκύπτουν από την εφαρμογή ενός ή περισσότερων από τις προαναφερθείσες κατασκευές. Προτείνονται πέντε μικρές “γειτονιές” για κάθε ένα από τα πέντε χωριά που περιβάλλουν την Ευηνολίμνη. Κάθε ένα από αυτά διαφέρει ανάλογα με το ανάγλυφο του εδάφους, την απόσταση από τη λίμνη αλλά και την απόσταση της συγκεκριμένης προτεινόμενης περιοχής από τον βασικό οικισμό. Τα παρατηρητήρια που τοποθετούνται επιλέγονται ανάλογα με τις δυνατότητες θέας στη συγκεκριμένη περιοχή αλλά και σχετικά με τον προσανατολισμό του οικισμού. Επιπλέον, προτείνονται δραστηριότητες σε κάθε έναν από τους οικισμούς, όπως ξενώνας, κέντρο ενοικίασης ποδηλάτων, καφέ, εστιατόριο, όπως επίσης και περιβαλλοντικό κέντρο αλλά και εργαστήρια περιβαλλοντικών μελετών. Όλες οι προτεινόμενες δραστηριότητες θα προσελκύσουν επισκέπτες και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής. (Εικόνα 3.7)



Εικόνα 3.7. Εφαρμογή των κατασκευών στους οικισμούς
Figure 3.7. Application of the structures in the settlements

4. Συμπεράσματα

Η μελέτη των οικισμών στη περιοχή της Ευηνολίμνης έδειξε πως αν και παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά ταυτόχρονα έχουν και πολλές διαφορές ως προς τον τρόπο ανάπτυξης και την τυπολογική σύσταση του κάθε ενός από αυτά. Ακόμη, η μελέτη έδειξε πως η ιδιαιτερότητα του ανάγλυφου της περιοχής και το πλούσιο οικοσύστημα καθιστούν την περιοχή της Ευηνολίμνης στο σύνολο της ξεχωριστή. Η προσπάθεια επέμβασης με παράλληλα διατήρηση του φυσικού τοπίου, οδήγησε σε προτάσεις ήπιας παρέμβασης που έχουν άμεση εφαρμογή στη συγκεκριμένη περιοχή αλλά παράλληλα μπορούν και να εφαρμοστούν και σε διαφορετικές τοπογραφίες και περιοχές ενδιαφέροντος.

Η ανάπτυξη συστημάτων κατασκευών φιλικών προς το περιβάλλον και το έδαφος που προτείνονται έχουν βασικά χαρακτηριστικά το χαμηλό κόστος, την ευκολία στην κατασκευή και τη δυνατότητα να αφαιρούνται εύκολα χωρίς να καταστρέφουν το τοπίο. Συνεπώς, οι προσωρινές αυτές κατασκευές ήπιας επέμβασης δεν επηρεάζουν το τοπίο και παρέχουν τη δυνατότητα επανατοποθέτησής τους στην ίδια ή σε άλλη περιοχή. Ακόμη, οι κατασκευές που προτείνονται είναι ενδεικτικές και σχεδιάστηκαν λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της συγκεκριμένης περιοχής. Οι μονάδες που χρησιμοποιήθηκαν παρέχουν τη δυνατότητα σχηματισμού κατασκευών ποικίλης μορφής και χρήσης ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της περιοχής επέμβασης και τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της.

Εν κατακλείδι, η διατήρηση του φυσικού κάλους της περιοχής της Ευηνολίμνης αποτέλεσαν κύρια προϋπόθεση για τον σχεδιασμό των προτεινόμενων χωροκατασκευών, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μεγάλη γκάμα ορεινών περιοχών στην Ελλάδα των οποίων η ανάπτυξη συμβαδίζει με τις ήπιες επεμβάσεις.

Σημείωση

Η μελέτη της περιοχής έγινε στα πλαίσια ερευνητικού προγράμματος του Πανεπιστημίου Πατρών σε συνεργασία με τον Δήμο Ναυπάκτου με τίτλο «Ολοκληρωμένη προσέγγιση για την Ανάδειξη και Αναδιάρθρωση της Ορεινής Ναυπακτίας - Περιοχή Φράγματος Ευήνου». Στο ερευνητικό πρόγραμμα συμμετείχαν οι καθηγητές του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Πατρών Αικατερίνη Λιάπη, Βασίλειος Παππάς και Ιωάννης Πατρώνης και οι φοιτητές Ευγενία Σπυρίδωνος, Γρηγόριος Κουτρόπουλος και Κυριάκος Πολυζωγόπουλος.

Οι κατασκευές που προτείνονται μελετήθηκαν στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας της Ευγενίας Σπυρίδωνος με τίτλο «Συστήματα Ελαφριών Κατασκευών, εφαρμογή στην περιοχή της Ευηνολίμνης» που κατετέθη στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών τον Οκτώβριο του 2013.

Βιβλιογραφία- Αναφορές

Ανέκδοτο υλικό που προέκυψε από συνομιλίες με τους κατοίκους των οικισμών Κούκουνας Δ. [2001], Η Αράχοβα Ναυπακτίας
Κωλέττας Λ. [1972], Η γενέθλια γη μου, Άγιος Δημήτριος - Ναυπακτίας, ΕΑθήνα
Ντούζου Δ. [1993], Νεχώρι το καμάρι μας
Ρηγόπουλος Γ. [2007], Τα λιθανάγλυφα του Πλατάνου Ναυπακτίας και άλλα έργα τέχνης
Χαραλαμπίδης Χ. [2005], Του Δήμου Πυλίνης τα χωριά

Proposals for subtle interventions in the settlements of the region of Evinos dam in the Mountain range of Nafpaktos

Evg. Spyridonos, Postgraduate student

Architectural Association School of Architecture, London, UK

K. Liapi, Professor, Architecture Department University of Patras

G. Koutropoulos, Postgraduate student, Kapodistrian University of Athens

K. Polyzogopoulos, Undergraduate student, Architecture Department University of Patras

Abstract

In order to circumvent the risks of a diminishing water supply in Athens, a dam was constructed in the highlands of Nafpakto to collect the waters of the Evinos River. The construction finished in 2001 creating the lake Evinolimni (lake of Evinos), which has become a very important element of the new ecosystem. The topography of the area is dramatic, with large height differences and deep ravines. Throughout the region there are streams flowing into the lake. Due to the running water, there abundant foliage covering the area and oak, fir and chestnut trees dominate the surrounding landscape. This new ecosystem is rich in natural beauty, providing a significant incentive for the development of the mountainous region and an alternative type of eco-tourism creating new activities and new jobs for the local population. The water level, which is in constant flux, constitutes an integral feature of the new ecosystem. Furthermore, the lake acts as a unifying element between the surrounding villages, which until the creation of the lake Evinolimni, were isolated. Specifically, these are Agios Dimitrios, Neohori, Arahova, Klepa and Perdikovrisi, which form a circular loop around the lake.

This project presents proposals for subtle interventions in the settlements of the area around the dam of Evinos river. These proposals are based on a general study of the surrounding area of the lake as well as of the structure and organization of the settlements. The original aim of this study was to connect the five villages around the lake and to configure a program of local interventions in each of these villages and the surrounding area. The natural wealth and the particular characteristics of the topography, informed the decision to avoid any drastic or permanent interventions that would severely affect the scenery. Instead of a focusing on a specific region with permanent elements, the approach taken was that of introducing lightweight structures with minimal effect on the ground condition. Therefore, the aim of this study became the development of constructions, which could be applied in Evinolimni, the surrounding villages, as well as in any landscape with similar topographical character.